

● افراد رفتنی هستند،

ولی تئاتر خواهد ماند

گفت و شنودی با حسین فرخی دبیر دوازدهمین

جشنواره تئاتر فجر، در آستانه برگزاری جشنواره...

جشنواره تئاتر فجر جایگاه عرضه کارهای

آما توری نیست

ما باید همدیگر را به عنوان یک

خانواده تئاتری بپذیریم

نادر برهانی

● سینما تئاتر: آقای فرخی جشنواره هرسال با ایده و هدف خاصی برگزار می‌شود، دو سال پیش در حاشیه جشنواره از حمایت تئاتر حرفه‌ای سخن به میان آمد، سال پیش از تئاتر ریشه‌ای یا تئاتری متکی بر بازی‌های نمایش صحبت شد، به نظر می‌رسد که اصلاً جشنواره هنوز یک هدف خاصی ندارد و ایده و دورنمای مشخصی برایش مدون نشده است، امسال جشنواره با چه هدفی دنبال می‌شود؟

○ حسین فرخی: این عناوین را که مطرح کردید، من واقعاً متوجه نشدم و نمی‌دانم. اصلاً شاید درست نباشد که هر سال هدف خاصی برای جشنواره مطرح شود. به اعتقاد من جشنواره باید یک روند ثابت، یک اساسنامه و مرامنامه و اهداف ثابتی داشته باشد، و حرکت جشنواره باید بر بنای آنها صورت بگیرد. ما جشنواره را به عنوان بالاترین و ارزشمندترین حرکت تئاتری در کشورمان می‌شناسیم. این جشنواره در واقع می‌بایست ماحصل همه حرکت‌های تئاتری ما در طول یک سال باشد و در برنامه‌ریزی جشنواره، مایک اساسنامه دائمی برای جشنواره فجر پی‌ریزی کردیم که مورد تصویب مقامات بالاتر قرار گرفت. براساس این اساسنامه قرار است جشنواره به صورت رقابتی برگزار شود. همین طور زمان جشنواره طبق این اساسنامه زمان ثابت و مشخصی است (از ۲۲ بهمن تا ۳۰ بهمن) که امسال و سال آینده به علت تداخل ماه مبارک رمضان و جشنواره، استثنائاً زمان ثابت تغییر خواهد کرد.

● جشنواره امسال در چند بخش برگزار می‌شود؟

○ در سه بخش.

بخش سابقه، بخش جنبی، و بخش جشنواره جشنواره‌ها

● تاکنون استقبال گروه‌ها به چه صورتی بوده؟

○ با اعلام اینکه جشنواره به صورت سابقه‌ای برگزار خواهد شد، همان طور که انتظار می‌رفت استقبال خوبی از طرف گروه‌ها شد. در حدود ۲۰۶ متن نمایشی به دفتر جشنواره رسید که از بین آنها ۳۷ متن توسط شورای بررسی متون به مرحله دوم راه یافتند، از بین این ۳۷ متن هم، بعد از بازبینی اجراها ۲۰ تا ۲۵ نمایش به مرحله سوم راه خواهند یافت. معیار انتخاب شورای بازبینی بالطبع دارا بودن کیفیت بالاتر از نظر تکنیکی و موضوعی است. به تعبیری در جشنواره فجر امسال بالاترین توان تئاتری کشور را مشاهده خواهیم کرد. علاوه بر این ۳۷ متن، ۷ نمایش برگزیده جشنواره‌های منطقه‌ای هم مورد ارزیابی و بازبینی مجدد قرار خواهند گرفت و در صورت داشتن شرایط مطلوب به بخش سابقه راه خواهند داشت.

● شورای بازبینی چه کسانی هستند؟

○ آقایان سعید کشن فلاح، نصر... قادری، بهرام ابراهیمی، حسین راضی و بنده خودم.

● وهیئت داوران؟

○ در این مورد هنوز به نتیجه قطعی نرسیده‌ایم. ولی آقایان: ایرج راد، عزت الله انتظامی، دکتر محمود عزیزی، سعید کشن فلاح، دکتر خورشیدی و کامیاب روشن روان مدنظر ما هستند.

البته ۳ گروه داور دیگری به طور کاندید در کنار این گروه داریم که در صورت نپذیرفتن این گروه از آنها استفاده خواهیم کرد.

● در مورد جوایز نقدی شایعاتی هست؟

○ چه شایعاتی؟

● صحبت از ۳۰۰ هزار تومان است، از ۶۰۰ هزار تومان و...؟!

○ ... بله اجازه بدهید عناوین و مبالغ این جوایز را خدمت شما شرح

بدهم، این عناوین و مبالغ به صورت زیر مطرح خواهند شد:

● به بهترین نمایش به مفهوم مطلق مبلغ ۵۰۰ هزار تومان جایزه نقدی به

همین طور به بهترین طراح لباس، بهترین طراح گریم هرکدام ۱۵۰ هزارتومان جایزه نقدی، تندیس و دیپلم افتخار جشنواره تعلق خواهد گرفت.

بایستی اضافه کنیم که برای حمایت از نمایشنامه‌نویسان کشورمان، جوایز ویژه دیگری علاوه بر موارد که عرض کردم، تعلق خواهد گرفت.

● به بهترین نمایشنامه‌نویس اول مبلغ ۱۵ هزارتومان حقوق به مدت یک سال ماهانه تعلق می‌گیرد.

● به نمایشنامه‌نویسان برگزیده دوم و سوم هم به ترتیب مبلغ ۱۰ هزارتومان و ۸ هزارتومان ماهانه به مدت یک سال حقوق اعطاء می‌گردد.

علاوه بر اینها ما یک سری بحث‌هایی با وزارت آموزش عالی و وزارت ارشاد داشتیم مبنی بر اینکه برگزیدگان اول واجد شرایط بتوانند بدون آزمون وارد دانشگاه شوند البته در رشته تئاتر فقط که هنوز به نتیجه قطعی نرسیده‌ایم همین‌طور قرار بر این شد که نمایشنامه‌هایی که در بخش مسابقه شرکت کرده‌اند بعد از اتمام جشنواره، به ترتیب در نوبت اجرای صحنه‌ای قرار بگیرند که امیدواریم با این کار بی‌برنامه‌گی از تئاتر و صحنه‌های تئاتر رخت برینند.

● مسئله‌ای که در طول ۱۰ سال جشنواره فجر به خوبی مشهود بوده و شاید نقطه ضعف بارز آن هم به حساب بیاید، این بوده که جشنواره فجر ناخواسته و شاید هم خواسته در جهت ترویج تئاتر آماتوری پیش رفته شما در این جشنواره با این معضل چه کرده‌اید؟

○ ما بنا را بر این گذاشته‌ایم که جشنواره تئاتر فجر جایگاه عرضه کارهای آماتوری نیست، جشنواره‌های دیگری در کشورمان وجود دارند که این کارها می‌توانند در آن شرکت کنند.

من معتقد نیستم که حد و اندازه جشنواره فجر را بایستی پائین بیاوریم چون مثلاً حد و اندازه تئاتر شهرستان پائین است یا مثلاً تئاتر دانشگاهی ما دچار مشکلاتی است. نه، تنها گروهی به جشنواره راه می‌یابد که در خور جشنواره تئاتر فجر باشد. این ضعف‌های موجود در شهرستانها یا حتی خود تهران را هم نباید جشنواره جوابگو باشد، جشنواره هدف و وظیفه‌ای غیر از این دارد و مهم‌تر است.

● با این اوصاف می‌توان دلخوش بود که در جشنواره امسال شاهد زیباترین اجراها در بخش مسابقه خواهیم بود، بله؟

○ زیباترین اجراها البته در حد تعریف تئاتر کشورمان. حرفه‌ای‌ترین آدمهای تئاتری ما چند نفر محدودند، آدمهایی مثل خسروی، صادقی، عزیز، رفیعی... اینها توان بالاتری تئاتر ما هستند، جشنواره تئاتر فجر هم سعی کرده در این حد برگزار شود.

● امر قرار باشد سال دیگر شما دبیر جشنواره باشید، آیا جشنواره را به همین شکل امسال برگزار می‌کنید؟

○ من فکر می‌کنم اگر جشنواره به همین روال برگزار شود، سال به سال به امید خدا شاهد رشد و گسترش و شکوفائی آن خواهیم بود، به هر حال من فکر می‌کنم جشنواره بیش از این جای رشد ندارد مگر آنکه قصد داشته باشیم این تجربه را کامل‌تر کنیم. مثل بین‌المللی کردن آن.

● چرا امسال این کار را نکردید؟

○ چون زمان محدود این امکان را به ما نمی‌داد. از جمله مسائلی که در اساسنامه جدید عنوان شده این است که جشنواره تئاتر فجر باید یک دفتر دائمی مخصوص به خود داشته باشد تا بتواند فرصت فکر کردن و ارائه برنامه‌های دقیق‌تری داشته باشد. در این صورت می‌توان شاخ و برگ بیشتری به جشنواره داد. می‌توان به شکل جهانی برگزارش کرد، می‌توان بخشهای مختلفی به آن افزود. حتی می‌توان در حاشیه جشنواره به موضوع

افزافه تندیس جشنواره و همین‌طور دیپلم افتخار جشنواره تعلق خواهد گرفت.

● به نمایشنامه برگزیده اول مبلغ ۳۰۰ هزارتومان جایزه نقدی، تندیس جشنواره و همین‌طور دیپلم افتخار جشنواره.

● به نمایشنامه برگزیده دوم مبلغ ۲۰۰ هزارتومان جایزه نقدی و دیپلم افتخار جشنواره و به نمایشنامه برگزیده سوم مبلغ ۱۰۰ هزارتومان جایزه نقدی و دیپلم افتخار جشنواره تعلق می‌گیرد.
در بخش کارگردانی:

● به کارگردان برگزیده اول مبلغ ۳۰۰ هزارتومان جایزه نقدی، تندیس جشنواره و دیپلم افتخار

● به کارگردان برگزیده دوم مبلغ ۲۰۰ هزارتومان جایزه نقدی و دیپلم افتخار

● به کارگردان برگزیده سوم مبلغ ۱۰۰ هزارتومان جایزه نقدی و دیپلم افتخار تعلق خواهد گرفت.

در بخش بازیگری:

● به بازیگر برگزیده اول مرد مبلغ ۳۰۰ هزارتومان جایزه نقدی، تندیس جشنواره و دیپلم افتخار

● به بازیگر برگزیده دوم مرد مبلغ ۲۰۰ هزارتومان جایزه نقدی و دیپلم افتخار

● به بازیگر برگزیده سوم مرد مبلغ ۷۵ هزارتومان جایزه نقدی و دیپلم افتخار

● به بازیگر برگزیده اول زن مبلغ ۲۵۰ هزارتومان جایزه نقدی، تندیس و دیپلم جشنواره

● به بازیگر برگزیده دوم زن مبلغ ۲۰۰ هزارتومان جایزه نقدی، و دیپلم افتخار

● به بازیگر برگزیده سوم زن مبلغ ۷۵ هزارتومان جایزه نقدی و دیپلم افتخار تعلق خواهد گرفت.

● به بهترین طراح صحنه ۱۵۰ هزارتومان جایزه نقدی، تندیس جشنواره و دیپلم افتخار داده می‌شود.

● به بهترین موسیقی زنده ۱۵۰ هزارتومان جایزه نقدی، تندیس و دیپلم افتخار داده می‌شود.

● به بهترین موسیقی انتخابی ۱۰۰ هزارتومان جایزه نقدی، تندیس و دیپلم افتخار داده می‌شود.

تئاتر ۱۵۶

● **خانم ارمغان نجفی: دانشجوی گرافیک**

۱- در جشنواره تئاتر تا به حال شرکت نکرده‌ام ولی در برخوردهایی که با تئاترهای اجرا شده در این سالن‌های تئاتر شهر داشته‌ام از بعضی از آنها خوشم آمده از جمله تئاتر مهر گیاه. ولی تئاتر هنوز نتوانسته ارتباط با مردم عادی برقرار بکند. شاید به خاطر اینکه بیشتر نمایش‌های انتخاب شده خارجی هستند. شاید اگر نمایشنامه‌های ایرانی باشند مردم ما ارتباط بیشتری برقرار خواهند کرد.

- مورد دیگر برنامه‌ای که در جمعه‌ها پخش می‌شود به نام سینما، تئاتر از تلویزیون صحنه‌هایی که از تئاتر ما فیلمبرداری می‌کنند و می‌گذارند آن کیفیت خوب و لازمه برای ایجاد انگیزه در تماشاچیان ندارد.

● **آقای سلاسی: دانشجوی گرافیک**

من در جشنواره‌های تئاتری شرکت نکرده‌ام. به طور کلی نظرم راجع به تئاتر این است که در این چند ساله اخیر بهتر شده است منظور این است که از حالت لاله‌زاری و فقط برای اوقات بیکاری درآمده است.

کسانی که به تماشای تئاتر مامی آیند از قشر تحصیل کرده هستند و این نشان دهنده جدی گرفتن این هنر است منظور این است که کار ما در سطحی نبود که این افراد از آن استقبال نکنند. البته کاری خوب است که هم افراد عادی و هم افراد تحصیل کرده از آن استقبال خوبی بکنند از این نمونه هستند کارهای سستی که اگر از سطح خوبی برخوردار باشند، همه افراد از آن استقبال خواهند کرد.

- در ضمن آزادی عمل برای هنرمندان تئاتر وجود ندارد و خیلی از کارهای قوی کنار گذاشته می‌شود. شاید به خاطر همین مسأله است که تئاتر جایگاه واقعی خودش را پیدا نکرده و شاید هم به این دلیل که حقیقت بر صحنه نمی‌رود تحریف می‌شود.

● **خانم فولادی: دانشجوی حقوق قضایی**

۱- امسال برای اولین بار است که در جشنواره تئاتر شرکت کردم.
۲- جشنواره خوب است چون در مدت زمان کوتاهی تعداد زیادی نمایش خواهیم دید.

- جشنواره به فعالیت‌ها شکل می‌دهد تمرکز بوجود می‌آورد.
در جشنواره تمامی صاحب نظران این رشته جمع هستند و این خیلی خوب است.

۳- در جشنواره کارها ارزیابی می‌شود و این رقابت باعث تشویق و دلگرمی هنرمندان تئاتر خواهد شد.

● **آقای طباطبایی: دکتر در ارتباطات و تعلیم و تربیت**

۱- بله

۲- در جشنواره کارها ارزیابی می‌شود بخصوص کار جوانان مورد قضاوت قرار می‌گیرد و این خیلی خوب است.

- تئاتر یک وسیله ارتباطی مهم و مؤثر است و به عنوان یک هنر متعالی می‌تواند در جهت سازندگی هنری - اجتماعی و فرهنگی یک جامعه تلاش کند.

- به طور کلی اگر یک هنرمند تئاتر اعم از بازیگر - کارگردان و ...

جامعه خودش را بشناسد می‌تواند آن چیزی را که جامعه‌اش می‌خواهد به آن بدهد. البته تئاتر ما در این زمینه به اندازه سینما موفق نبوده، باید دید چرا؟ و به رفع موانع آن پرداخت آن موقع است که تئاتر جایگاه واقعی خود را می‌یابد و نقش واقعی خود در جامعه را.

۳- صد درصد در رشد تئاتر ایران اثر دارد چون کار ما مورد قضاوت قرار می‌گیرند و این خوب است. بخصوص کارهایی که از شهرستان می‌آیند مسکن است در جشنواره شناخته بشوند و این وجه مثبت دیگر جشنواره است. □

● افراد رفتنی هستند ولی...

بغیه از صفحه ۱۰۹

خاص ویژه‌ای پرداخت. مثلاً می‌شود یکی از نمایشنامه‌نویسان یا کارگردانان خودمان را به عنوان دپوتوار در طول جشنواره قرار داد و یا مثلاً می‌شود یکسال، دوازده کار از آقای بیضائی یا مرحوم ساعدی را به اجرا گذاشت یا از شکسپیر و دیگران...

همه اینها مستلزم این است که در طول سال رویشان فکر شده باشد. من فکر می‌کنم مشکلی از جهت نیروی انسانی نداریم، مشکلی از جهت برنامه‌ریزی قطعاً نداریم ما خیلی ساده و به راحتی می‌توانیم این جشنواره را در حد بالائی برگزار کنیم. فقط این کار مستلزم حمایت مسئولین است.

● **مگر این حمایت همیشه در کنار جشنواره نبوده؟**

○ چرا ولی محدود. ما هرچه صورت مسئله را بیشتر بشکافیم راه حل بهتری خواهیم داشت. شما تصور کنید تا ۵ سال پیش تئاتر در کشور ما محلی از اعراب نداشت، بودجه‌ای نداشت ولی توانست گسترش بیابد. هرچه میدان عمل بازرتر شود همان قدر موفقیت بیشتری خواهیم داشت.

● **آقای فرخی سال قبل صحبتی بود با این عنوان که مسائل فرهنگی ما قائم به افراد است نظر شما در این مورد چیست؟**

○ من هم با این مسئله موافقم، خیلی از مسائل اجتماع ما همچنین حالتی دارد، چون ما به امروز فکر می‌کنیم و فردایمان مهم نیست. و این به خاطر

نبود سیستم برنامه‌ریزی است. نباید ما تئاتر را از زوایای دید افراد تعریف کنیم، تئاتر باید برای همه ما یک معنی واحد داشته باشد. این آرزوی ماست، فردا رفتنی‌اند، تعریف باید ثابت باشد و امیدواریم به این مرحله برسیم. علاوه بر اینها یک چیز دیگری هم هست که شاید مربوط به جشنواره نباشد ولی باید گفت، جماعت تئاتری در کشور ما همدل نیستند، همه پراکنده‌اند، هرکی ساز خودش را می‌زند، هیچ کس هیچ کس را قبول ندارد. با وجود این پراکندگی و نفاق، هرچقدر هم بودجه تخصیص داده شود و هرچقدر هم برنامه‌ریزی شود ما با معضل مواجه خواهیم بود. باید به مرحله‌ای برسیم که جماعت تئاتری با عنوان یک خانواده تئاتر همدیگر را بپذیرند حتی اگر همدیگر را قبول نداشته باشند.

● **البته اگر غم نان بگذارد!**

○ فقط غم نان نیست، همه غم نان داریم مسئله این نیست. در فقر هم می‌توان به تفاهم رسید، باید احساس بکنیم که همه اعضای یک خانواده‌ایم. آرزویم این است که تئاتری‌ها با هم رفیق باشند، تضاد بد نیست، به شرط اینکه عامل رشد باشد و تحرک ایجاد کند. □